

PUBLIKACIJOS

RASA NARBUTAITE

AUSRININKO JURGIO MIKŠO LAISKAI

Didžiai vertiname Jono Basanavičiaus, Martyno Jankaus, Jono Sliūpo nuopelnus „Aušrai“ Tačiau mažai kas girdėjo apie tos pačios gretos lietuvių tautinio atgimimo veikėją Jurgį Mikšą: 1993 m. spalio 22 d. Vilniaus universiteto seminare, skirtame „Aušros“ 110-osioms metinėms, ne kartą buvo pažymėta, kad šis aušrininkas yra nepelnytai užmirštas, nors jo vieta „Aušros“ leidimo istorijoje yra nepaprastai reikšminga.

J. Mikšo asmenybei ir visuomeninei veiklai nušviesti gali labai praversti jo rašyti laišakai. Pavyko surasti ir parengti spaudai 42 laiškus. Vieni iš jų jau buvo publikuoti leidiniuose „Tauta ir žodis“ (1928, 1930), „Literatūra“ (1976, 1981), knygoje „Lietuvių kultūros veikėjų laišakai J. I. Kraševskiui“ (1992), kitus galime rasti Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo, Mokslų akademijos, Vilniaus universiteto bibliotekų, Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto rankraštynuose. Daugiausia J. Mikšo laiškų adresuota M. Jankui — 22, J. Sliūpui — 10, S. Sliūpui — 4, J. I. Kraševskiui — 1, J. Padagai — 1, S. Didžiuliui — 1, J. Zubatui — 1.

Regiant publikaciją, kilo abejonių, ar tikrai 15-asis ir 24-asis laišakai adresuoti J. Sliūpui, ar 5-ąjį laišką rašė J. Mikšas. Galbūt ši publikacija padės tai išsiaiškinti. Laiškai publikuojami taip, kaip juos parašė J. Mikšas — nei kalba, nei rašyba netaisyta.

Parengti laiškų komentarus ir surasti jiems reikiamus duomenis padėjo „Knygotyros“ ats. redaktorius prof. D. Kaunas. Už tai publikacijos autorė jam taria širdingą acių.

1

Wirkytuos, 26 julijų 1882 m.

Maloningiausiasis Garbingiausiasis Pone!

Kad ir prastas Leituwņkas pasidrįsta paweikslą daug žmonių pasekti, prisiartinančių Jusū Mylistai szendien tokia džiauksminga szirdimi, tai butu bene pawelyta sawo iszskalbějimui pakarniai patikrinti, jog tikt begalinė meilė ir szirdingystė, kuria Jusū Mylista musū Lietuwōs, teip nuluidusiōs ir nuwargintōs per kitas gimines, wisados atsimena ir ją uszstoja, manę paragina Jusū septynes deszimmtajai gimtajai dienai sawo isz szirdies gilybės kļancziasias gratulacijas praneszti.

Senasis Pramžius te suteikia iš savo neiszsemtosiõs malonõs Jums bejstojant į asztuntąją deszimtį metũ Jusũ brangiojo del musũ tẽwiskõs amžio, ir bẽgyje wisu Jusũ dar seksencziũ deszimcziũ metũ, wiso labo, ko tik nũ jo pageidaujate; o priesz wiską teapdowanoja gera kuno sweikatẽle ir nepasilpstancia stiprybe Jusũ milžiniszkosios dwasõs. Wieszpats tesuteikis ilgą amžią, iszganymą, žegnonę garbingiausiam ir mylimiausiam Lietuvõs numylõtojiui ir sutwẽrẽjui pagirtojo poẽmato „Anapielas“¹, te sutenka wisokį pasisekimą ir pasiwedimą wisiems, usz kurius Jusũ Mylista stipriai kariaudama stow, kaip ir tikrą pripažinimą bei dẽkingystẽ tujũ, kurie Jums sawo laimą uždẽkavoja.

Jusũ Mylista gał su pakajumi ant praẽjusiuju laikũ žiurẽti, ant pilno kelio erszkẽcziu ir kadagiũ. Ir paczios neprieteliszkosios giminõs tur, teisybẽ atidũdamos, Jusũ rasztinjkiszkaçą auksztybẽ, netikt tarp Jusũ pacziũ žmoniũ giminõs, bet ir tarp swetimuju liežuwiũ, pripažĩti.

Kas suskaitytu welyjimus, kurie Jums szendien suplus! O tikt nebaimyju, kad patikrinimas prasto Lietuwnjko, jog Jusũ Mylistos laima jam arcziaus uż wiską eina, szitujũ sriowẽje paskęstu. Amžinasis tedũdie dar daug — laimingũ gywasties metũ Jums sukakti, kad Jusũ prietelystẽ ir meilẽ del Lietuvos dar ilgiems czẽsams iszsiłaikytu.

Szitus szirdies welyjimus ir jutimus, suwienyjes su tyka maldele uż Jusũ Mylistą, giliausioj pakarnystẽj isztardamas pasiliektu.

Jusũ Mylistõs praszcziusiuju tarnũ, Lietuwnjku!
(sous l'adresse de Chr. Mikszas Jurgis Mikszas
à Wirkytai p. Saugen,
Lithuanie prussienne).

Laiškas publik.: Lietuvių kultūros veikėjų laišakai J. I. Kraševskiui. V., 1992. P. 286—287.— Orig. saugomas: Krokuvos Jogailos universiteto bibliotekoje (sign. MS 6004) — Laiškas adresuotas lenkų kultūros veikėjui, rašytojui, istorikui Juozapui Ignoutui Kraševskiui (1812—1887).

2

Milims Brolau, tau visa mano korespondenczije susdams ne menka naszta użdedu suntzu du paku Manuskriftu, tuos meldziu kavoti nes jie tur neuszmozama verte, pridedu tav ir Volmacha¹ drauge kad gali/etum/man sustus rasztus priimti ir sawo vardu /.../ kożnam atliepima duoti ir

¹ „Anapielas“ — J. I. Kraševskio poema „Anapielas“: I d. „Vitolio rauda“ išspausdinta Vilniuje 1840, „Mindovas“ — 1843 ir III d. „Vytauto kovos“ — 1845.

¹ Volmacha — Vollmacht (ger.) — įgaliojimas.

teip tolaus /.../ *Auszros* korekturą atiduokite Szlupui² /.../ ar Basanavitzui³ ar Visztalevskiui⁴ /.../ kur jis given, meldžiu mane /.../ atlikti jei dies givus sveikus /.../ tai rasi ilgu Metu /.../ pasimatisiva asz turu del Vokisz. prażasczu szuti. Buvau „kaltinamas ir prasuditas“, ir dar tav karta sakau mana reikalus atlikti

tavo Brolis iki smertczo Mikszas

Laiško fragmentas publik.: Medžiaga lietuvių spaudos uždraudimo istorijai / Parengė V. Biržiška // Tauta ir žodis. 1928. Kn. 5. P. 325.— Sis J. Mikšo laiškas pateikiamas M. Jankaus laiške J. Sliūpui. Laiškas datuotinas 1883 metų rudeniu.

3

Prezidentas „Szvento Kazimėro broliszkos pagalbos tovorczistės“ *Jūzas Czizauskas*, Shenandoah, Pennsylvania, U.S. of America.

Prezidentas „Szvento Jurgio broliszkos pagalbos tovorczistės“ nežinomas man, Shenandoah etc.

Prezidentas „Szvento Kazimėro broliszkos pagalbos tovorczistės *Jūzas Kavalauczkas*, N 300, East Broadway, *New-York* City, U.S. of America. *Užveizdas* „lietuviszkos knjginiczios“ Jonas Babina, Shenandoah, Pennsylvania, U.S. of Am.

Apturėtojis „lietuviszkos spaustuvės“ *Mikolas Tvarauczkas*, N 25, Allen St. *New-York* City U.S. of America.

Antanas Jurgelaitis, 255 W. Columbia St., Springfield, Ohio, U.S. of America.

Kristups Kirliks, Houston, Texas, U. S. of Am.

Meilingasis brolau!

Szitai siuncziu geidautūsius adresus, kokius suradau ir 10 egs. „*Auszros*“ 1—4. Paraszik ant kortutės, ar gavai szj siuntinį.— Man labai gailu buvo, kad nebegalėjau su tavimi susieiti; ale juk žinai, ko dėl taip turėjo tiktis.— Tavo siuntinis su rankraszcziais isz Palangos atėjo. Bus kitame numerije patalpinti, t. e. septintame.— Ar raszei dar kartą Eglei¹, kad atsiųsti v. Mauderodei² tą rankrasztį? — Lietuvos dievai tepalid' tavę ant tos kelionės į naująjį svėtą! Kaip man sunku, kad negalėjau dar kartą

² Szlupui — J. Sliūpas.

³ Basanavitzui — J. Basanavičius.

⁴ Visztalevskiui — A. Vištelis.

¹ Eglė — Liudmila Malinauskaitė-Sliūpienė (1864—1928) — poetė, J. Sliūpo žmona. Kartu su J. Sliūpu parašė elementorių „*Abecėla*“ (1886).

² Mauderodei — Otonas fon Mauderodė (1852—1909) — vokiečių spaustuvininkas, jo įkurta spaustuvė veikė 1881—1944. Nuo 1883 spausdino draudžiamąją lietuvių literatūrą.

burniszka! atsisveikinti! Tik atraszik isz tenai, kaip tau seksis etc.— Martinas sveikina.

Szirdingos labos dienas ir laimingą
kelionę velija isz szirdies

tavo brolis
M.

P. s. Tavo brolis szindien atraszė: meilija, kad jam atraszitem nors keliatą žodeliu.

Bit., 26 gegužio 1884.

Laiškas nepublik., orig. saugomas: Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Rankraščių skyriuje (toliau — LNMMB RS) F1—146. L. 18.—Laiškas adresuotas J. Šliūpai.

4

„Auszros“ rediste
Bitenai per Lumpenus (Lompönen, Ost-Preussen)
26, / 14 gegužio 1884

Meilingasis viengentis!

Tamstos turėjai labai ilgai laukti ant pirmosios gromatos, raszitos kovo mėnesije, atsako, tam tarpe szindien ir antroji atėjo. Labai tamstai dėkui už persergėjimus dūtus kalendoriaus iszdavimui. Bus ant visko padabota, apie ką tamsta raszei.— Tamstos broliui szeip gerai vedasi; atraszės tamstai ir patsai. Biliotas tamstos jam siųstasis ira jam įteiktas.— Gautus eks. „Ausz“ palaikik tamsta, kol nepasakisime kur dėti; arba geriaus iszsiuntinėk, kur numanitem, kad dar „A“¹ nebutu pažįstama.— Tamstą sveikina Martinas²: Labas dienos nū

Antraszas
tas patsai

tamstos draugo
Miksos

Laiškas nepublik., orig. saugomas: Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Rankraščių skyriuje (toliau — LLTI RS) F1—4117. L. 5.—Laiškas adresuotas vyresniajam Jono Šliūpo broliui Stanislovui Šliūpai (1859—1911). Laiškas parašytas ant spausdinto laiško blanko.

¹ „A“ — „Aušra“.

² Martinas — M. Jankus.

Pastaba: laiško viršuje pieštuku užrašyta data: 1884.V.26.

Bitėnūse, 25/13 jaunio 1884

Meilingasis viengenti!

Seniai jau ira, kaip tamstai vieną gromatą leidome; tikime, kad rasztas buš nuėjęs.— Tamstos brolis Jonas¹ mums regis vieną kartą sakė, kad tamstai reikią 10 ekszemplioriu musu laikraszczio siųsti; nės tamsta renkęs prėnumeratorius. Bet dabar mes nežinome, kiek jau tamsta numeriu gavai; ir ar tiek pat siųsime dabar? Ira jau 6 numeriai iszėję. Labai tamstos praszome mums veik žinę dūti.— Ką veikia p. R. V.²? Mes jam raszėme ne taip seniai.— Tamsta gausi ne už ilgo 40 eks. prospektu musu laikraszczio, rasi butum toks szirdingas, tūsius ten visur iszdaliti ir iszsiuntinėti, kur dar musu laikrasztiš nėra pažįstamas.— Laukiame nū tamstos žinios.

Tamstos draugai
M. J.

Antraszas toks, koks 4 n. pridetas.

Laiškas nepublik., orig. saugomas: LLTI RS F1—4117. L. 1.— Laiškas adresuotas S. Sliūpai. Nors rankraštyno darbuotojai laiško autoriumi nurodė J. Mikšą, tačiau gali būti, kad jį parašė M. Jankus.

B., 3 liepos m. / 22 jaunio 1884.

Meilingasis viengenti!

Neseniai tamstai rasziau; tikiu, kad busi apturėjęs tą rasztelį. Dabar vėl atsirandu užklapatiti. Tamsta daug geru rodu davei dėl kalendoriaus¹. Dabar meilicziau, kad tamsta kalendoriszckąją dalį atpleszės (į to kalendoriaus vietą tamstai czėlą naują pridūsiu, arba jei dar ira, tai nū R. V.² paimk) ir viską pertaiszės, kas taisitina, atsiųstum; tai esti visu pirma titulą; po tam 3 pusę, tada vardu dienos beveik isz naujo perraszzik,

¹ Jonas — J. Sliūpas.

² R. V. — galbūt tai Rokas Vaitkus — J. Sliūpo dėdė.

Pastaba: laiško viršuje pieštuku užrašyta data: 1884.VI—25, o prie J. Mikšo parašo M. kažkieno pieštuku prirašyta (*Mikšo*).

¹ Kalendorius — „*Aušros*“ kalendorius buvo leidžiamas 1883—1885. M. Jankus ir J. Mikšas leido 1883—1884, o 1885 vienas J. Mikšas.

² R. V. — R. Vaitkus.

arba pasakik isz kur galèciau isztraukti dienos tik su vienu vardu, o ne su dviejais ir trimis, tada džiaugszias gaudamas saulès užtekèjimą ir nusileidimą pagal Varniu pietu linija (meridijoną); galiausiai praszicziau peržiurèti Zemaicziau ir augsztosios Lietuvos meturgius, ir kur kas iszleista, įglausti. Labai praszau viską pritinkancziai pertaisius man atsiųsti. Reikalauju to viso veikai. Tikiu, kad tamsta mano praszimą iszpildisi. Dabosiu už tai dèkingu iszsiroditi.— Ar mènesio nusileidimas ir užtekèjimas ira neatbutinai reikalingas? Kitką viską pasirupjisiu isz statisztkiosios rasztiniczios isz Berlino.

Laukdamas nū tamstos pageidautu daliku sveikinu su M. J.³ tamstą ir namiszkius. Kur J.⁴ vieszi, negaliu dabar dar pasiakiti. Antraszas senasis (kaip IV num.)

Draugas
M.

Aną sik tamstos klausiau, nū kelintojo numerio tamstai po 10 eks. siųscziau.

Laiškas nepublik., orig. saugomas: LLTI RS F1—4117 L. 8.— Laiškas adresuotas S. Šliūpai.

7

Bit., 5/17 liepos m. 1884 m.

Meilingasis viengenti!

Tamstos abi gromati, viena su 44 r., o antra paprasta, atėjo į musu rankas. Labai tamstai dèkavojame, kad raszei ir siuntei. R[okas] V[aitkus]¹ tepardūda ir poskujūsius blėkus kad ir už pusę prekios; iszkada jau jų atgal begražyti.

Kad tamstoms vale uz 2 r. musu laikrasztį ant metu pardavinèti, labai praszeme, apie tai nèkam nèko nepaaiszkinti; nès szejp norèti ir kiti už tokią pigią prekią gauti, o mums nèra galima: nès abonentu ne taip daug.

Atsiųsime dèl zoposto 10 eks. N 4—6 jau iszėjusiu, kad tamsta turetum R. V. raszème, pirm ne kaip tamstai tapè raszita; jei jisai negavo, tur tur buti gromata nužuvo.

³ M. J. — M. Jankus.

⁴ J. — galbūt J. Šliūpas.

Pastaba: prie J. Mikšo parašo M. kazkieno prirašyta pieštuku *-ikšas*.

¹ Rokas Vaitkus — žr. 5 laiške 2 paaiškinimą; J. Mikšas šioje vietoje parašė i ici lus R. V., o kažkas pieštuku prirašė /okas/ bei /aitkus/.

— *Prospektas*² tamstai rasi jau prisiųstas (40 eks), jei nepritektum, praszome mums žinę dūti.

Daukanto veikalai taps atspaudinti, ale tai vėliaus, kad patis savo spaustuvę turėsime szejp svetimam spaudikui įteikiant tūs veikalus, reiktu piningu. Dabar trumpame laiko vėl keli veikalėliai su 7 ir 8 numeriu iszeis. *Auszros* nepaleisime... kad ir svėtas griutu!

Neseniai tamstai isziuncziau gromata tamstą užklapatidams ir praszi-damas, kad man dėl kalendoriaus pertaisimus, pridėjimus tamstos krasztui reikalingais ésanctzius ir t. t., ir t. t. prisiųstum. Ar gavai tą gromatą? Czia viską placziaus iszaiszkinau, kas reikalinga buvo. Rasi tamsta pa-reiszskintum, ar tąją gromatą gavai ir ar galėsi, ko reikalavau, man pa-rupinti,— o tai per atvirą rasztelį.— M. J.³ sveikina; ir asz tamstom labas dienas dūdu.

Antraszas laikrasztije pridėtasis
(t. c ant M. J.)

Tamstos draugas
J. M.

Laiškas nepublik., orig. saugomas: LLTI RS F1—4117. L. 3—4.— Laiškas adresuotas S. Šliūpai.

8

Bitėnūse, 22 liepos m. 1884.

Meilingasis brolau!

Nežinai ir nenumanai, kaip tavoji gromata isz naujojo svėto mumis pradžiugino! Buvo jau visokios kalbos pradėjusios eiti: atraszė mums isz aną pus rubežiaus, kad tavę ar Vilniuje ar kur kitur su draugais suėmę... Po tam kaip ilgai neraszėi, vėl mislijome, tu esi pietinėje Vokietijoje ir t. t. ir t. t. — *Auszros* ira 6 numeriai gatavi; 7 ir 8 spaustuvėje. Buvome į Am-burką¹ siuntę ant tavo paso vardo (M. J.) *Auszrą*, ale kaip nėkas nū pasztos neatėmęs, turėję mums į Tilžę ant Parplio² vardo sugražinti. Vos paszgavome tą pakelį isz pasztos; vis reikalavo, kad Parplis atsiimtu.— Spaustuvėje dabar ira: „*Uždūtinas*“³, „*Oszkabiliu dainos*“ Basana-

² Prospektas — „*Aušros*“ prospektą spaudai 1884 gegužės mėn. paruošė J. Mikšas. Jame kalbama apie laikrašcio turinį, pobūdį, nurodomas jo formatas, kaina.

³ M. J. — M. Jankus.

¹ Amburką — Hamburgas.

² Parplio — J. Mikšo slapyvardis.

³ Uždūtinas — *Spudulis J. Matulionis P.* Užduotinas, tai ira Rankius užduočiu aritmetikos, arba rokundas mokslo. Iš visokiu pasamu sutaisė J. Gailutis. Tilžė, 1885. 80 P.

vicziaus⁴, „Lietuviszkas szuipinis“ Dagilio⁵, „Pirtis“⁶, „Tėvinainiu giesmė“ Vitorio⁷; 7 ir 8 num. „Auszros“, ir „Auszros kalendorius“; ar gana? Nū pirmo oktoberio iszeis Ragainėje „Niamuno sargas“⁸ patrijotiszkas organas dėl Prusu Lietuvos su gotiszkomis skaititinėmis, ir „Niamuno sargo kalendorius“⁹ dėl Prusu Lietuvos. Ar patinka? Musu reikalai pradės eiti, visi Lietuvos krasztai sujudės...

Siuntėme per pakėtą ant pridūtojo adreso „poste restante“¹⁰ Auszros 1—3 num. 9 eks., 4—6 num. po 10 eks. Atraszik, ar gavai? Jei ko szeip geidautum su szirdingiausiu noru atsiųstumėme: — Ar tavo adresą visą galima „Auszroje“ garsinti, tai esti pilną vardą ir pravardą padėti.

Szirdingas labas dienas isz Lietuvos M. J.¹¹ raszis taip pat gromatą ir manajai priglaus.

Brolis ir draugas
M.

Laiškas nepublik., orig. saugomas: LNMMB RS F 1—146. L. 16—17.—
Laiškas adresuotas J. Sliūpai.

9

Bit., 28 spalio m. 1884

Meilingasis brole! — Vakar tavo naująjį laikrasztį¹ sulaukė nesvėtiszkai prasidziugome. Didesnį džiaugsmą nebutum mums galėjęs padarjti. Vakar ir kalendoriaus² tau 10 eks. iszsiuntėme. — Susimisljome jieszkoti tavo raszto „L.-L. Bew.“³ dėl spaudos. Juk žinai kokį Czystąjį rasztą iszke-
liaudamas pasigabenai jau negalėtum mums jįjį pridūti. Nekursai begėdis

⁴ „Oszkabiliu dainos“ Basanavicziaus — *Basanavičius J.* Oškabiliu dainos, surinktos ir išduotos per J. Basanavičių. Tilžė, 1884. 48 P.

⁵ „Lietuviszkas szuipinis“ Dagilio. — *Dagilis S.* Lietuviškas šuipinis iš svetimu skanskoniu ant naudos broliams Lietuviams pataisitos. Tilžė, Ragainė, 1884—1891.

⁶ Pirtis — spėjama: *Precišauskis M.* Pyrtys. „Kad ten išmaniti, reik čia viskan pasakiti...“ Tilžė, 1885. 8 P.

⁷ „Tėvinainiu giesmė“ Vitorio — *Davainis-Silvestraitis M.* Tėvynainių giesmė. Ragainė, 1884. 24 P.

⁸ „Niamuno sargas“ — savaitraštis, ėjęs 1884—1887 Mažojoje Lietuvoje. Redaktoriumi buvo J. Mikšas. 1884—1885 spausdintas Ragainėje, 1885—1887 Tilžėje. 1887 spaustuvininko E. Vejerio atnaujintas, ėjo dar pusę metų.

⁹ „Niamuno sargo kalendros“ — „Niamuno sargo“ lietuviškos kalendros. Ragai /1884/. 64 P.

¹⁰ Poste restante (pranc.) — prierašas laiškams, kurie nepristatomi adresatui į namus, bet turi būti atsiimami pašte.

¹¹ M. J. — M. Jankus.

¹ Greičiausiai turimas omenyje J. Sliūpo ir M. Tvarausko laikraštis „Unija“, ėjęs 1884—1885 Niujorke.

² Kalendoriaus — tikriausiai „Aušros“ kalendorius.

³ „L.-L. Bew.“ — J. Sliūpo rankraštis „Die litu — lettische Bewegung“.

židpalaikis ant musu užpūlė savo neseniai išspaudintose knygutėse. Tavo suraszas butu kaip botagas prie szunies. Atsiysk!!! — *Ar tavo naujojo laiszko prospektą galime ir per rubežių siųsti? Ar galime jau apie tavo laiszką rasziti?*⁴

Tavo J. M.

Laiškas nepublik., orig. saugomas: LNMMB RS F 1—146. L. 1.— Atvirlaiškis adresuotas J. Sliūpui.

10

Rag., 18 lapkr. 1884.

Mylimasis brolaus!

Sztai tau siuncziu du ekz. *Auszros* 9. num. Vieną pasiysk į Tilžę palicijai, paraszes, kas ant pridėtojo ženklelio stov. Liste, kurios prasziau, dar negavau; tik pasiskubįk atsiųsti, brolaus, ale su izstikimu žmogumi.— Antrą numarį *Unijos*¹ ar gavai? Asz gavau.

Labas dienas namiszkiams.

Tavo brolis J. M.

Laiškas publik.: Medžiaga lietuvių spaudos uždraudimo istorijai / Pa-
rengė V. Biržiška. // Tauta ir žodis. 1930. Kn. 6. P. 416.— Orig. saugomas
VUB RS F 1 D 584 L. 2.— Laiškas adresuotas M. Jankui.

11

Bitėnai per Lumpėnus 26. grūdžio 1884
/Lompönen Ost-Preussen/

AUSZROS RĖDYSTĖ

Mylimasis brolaus!

Praszau nepyksti, kad taip ilgai su atraszu užsitrukinau. Tavo abi gromati yra mano rankose. Rodosi, jog nekurie siuntinėlei su kalendoreis¹, tėvynainiu giesme² pražuvo. Dabar visus siuntinius įraszytu budu pasiuncziau. Knįgos, kurias pasiuncziau, yra pridėtojo rokundo suraszytos.—

⁴ Si laiško vieta J. Mikšo pabraukta.

¹ Unija — žr. 9 laiške 1 paaškinimą.

¹ Kalendoreis — „*Auszros*“ kalendorius.

² Tėvynainių giesmė — *M. Davainio-Silvestraičio* „Tėvynainių giesmė“.

Auszros jau 11 numeriu senėi gatavi ir tau isziusti, ar dar negavai?
Ir 12. num. veik bus gatavas. *Auszra* nekados neperstos iszeiti.

Sziūmi kartu labas dienas.

Tavo

Jurgis Mikszas

Laiškas nepublik., orig. saugomas: LNMMB RS F 1—146. L. 13.—
Laiškas adresuotas J. Sliūpui. Laiškas parašytas ant spausdinto laiško
blanko.

11

Bitėnai per Lumpėnus 26. grūdzio 1884.
/Lompōnen Ost-Preussen/

AUSZOS REDYSTE

Rokundas del p. Jono Szliupo Newyork'e

	Ordin.	Netto	m.	pf.
	m.	pf.		
100 eks. Oszkabal. dain. ¹	—	50	—	50
100 — Drazd. giesm. ²	—	30	—	30
100 — Dagil. liet. szp. ³	—	10	—	10
100 — Miglov. rasztu ⁴	—	50	—	50
80 — Kal. 1885 m. ⁵	—	40	—	32
10 — Kal. 1884 m. ⁶	—	39	—	3
viso labo			—	175
rabato ⁷ 33 1/3%			—	58
				33 1/3
porto ⁸ už visą labą				116
				66
				2/3
				16
				15
isz viso		mk.	132	82

Martynas Jankus

Sąskaita pridėta prie 1884 gruodžio 26 d. laiško.

¹ Oszkabal. dain. — žr. 8 laiške 4 paaiškinimą.

² Drazd. giesm.— *Strazdas A.* Giesmes svietiškas ir šventas Antana Drazdauske. Tilžė, 1884. 16 P.

³ Dagil. liet. szp. — žr. 8 laiške 5 paaiškinimą.

⁴ Miglov. rasztu — *Miliauskas-Miglovara J.* Raštai. Įvaires eilas. Tilžė, 1884. 32 P.

⁵ Kal. 1885 m. — „*Aušros*“ kalendorius.

⁶ Kal. 1884 m. — „*Aušros*“ kalendorius.

⁷ Rabato (vok. Rabatt, pranc. rabatre — numesti, nuleisti) — kainos nuolaida pirkėjui.

⁸ Porto (it.) — pašto ir telegrafo išlaidos, priskaitomos klientui.

Bitėnai per Lumpėnus 26. sausio 1885
[Lompönen Ost-Preussen]

AUSZROS RĖDYSTĖ

Meilingasis viengentl!

Tavo gromata raszyta 1. szio mėnesio atbėgo į musu rankas ir mums nepasakomą džiaugsmą padarė.— Jog už abėcėlą¹ daugiau nereiks kaip 200 ar 250 markiū, imant gerą popėriū, jau žinai. Ar nebutu geriaus tokį pat pavyzdį imti, kokio *Auszra* yra? Imant didesnį pavyzdį, knįgutė labai menkai lapu teturėtu.— Gerai, brolau, kad raszai; mums tai vis susigadys. Ateis toksai laikas, kad viską galėsime spausdinti, ką tik esi raszęs.— Į *Auszrą* vis talpinu korespondencijas tavo. Tą atsaką Friedeberkiui² siųsk į „*Tilsiter Tageblatt*“³; szisai laikrasztis jį veikiaus priims, ne kaip „*Tilsiter Zeitung*“⁴.— *Auszra* taip nebekrypo į szunkelius, kaip tai iki sziol atsitiko.— Pagal tavo laikraszcziio programą ir mes laikysimėsi.

Mudu su Mercziumi⁵ beabejojimo iszvyksime į Sztukulmą⁶. Tik iszkeliaudamas — jau pirm iszkeliavimo dūk mums žinę, kūmet mes ant kelionės galime pasidūti. Aną sykį atėjo 13 markiū.

Visokiu knįgu atsiuntėme po 100 eks.; ir dabar rokundą dėl 100 eks. „triju pamokslu“⁷ pridėdu, kaip ir 10 eks. pirmiaus siųstu knįgucziū.

Baltrukonis⁸ isz Vaterburio mums neatraszė nei jokios gromatos; tur buti toji pakeliuj nužovo.

M. J.⁹ sveikina su namiszkeis. Pasilik sziam kartui sveikas ir linksmas, tavo

J. M.

Dras S.¹⁰ dūda labas dienas sakydamas, jog tau vėliaus atraszysės (nū manęs adresą gavęs), ir jog pasparto nereikia Szvedūse, taip kaip ir Anglijoje.

¹ abėcėlą — J. Sliūpo ir L. Sliūpienės parengtas elementorius „*Abėcėla*“ (1886).

² Friderberkiui — galbūt tai Maksas Frydebergas — istorinių darbų apie Mažąją Lietuvą autorius.

³ „*Tilsiter Tageblatt*“ — liberalinis laikraštis, ėjęs Tilžėje.

⁴ „*Tilsiter Zeitung*“ — J. Reilenderio ir sūnaus leistas laikraštis.

⁵ Mercziumi — M. Jankus.

⁶ Sztukulmą — Stokholmas.

⁷ „triju pamokslu“ — *Liskovskis I*. Trys pamokslai apie gaspadoryste dėl gaspadoriu sodiečių. Ragainė, 1883. 43 P.

⁸ Baltrukonis — nežinomas asmuo.

⁹ M. J. — M. Jankus.

¹⁰ Dras S. — Jurgis Zauerveinas (1831—1904) — visuomenės veikėjas, poetas, poliglotas. Vienas iš „*Birutės*“ draugijos įkūrimo iniciatoriū.

Laiškas nepublik., orig. saugomas: LNMMB RS F 1—146. L. 11—2.—
Laiškas adresuotas J. Šliūpui. Laiškas parašytas ant spausdinto laiško
blanko.

13

R., 29 sausio 1885.

Meilulis bro!au! Į Tilžę eidamas paimk ir dėl manęs 2 eks. *Auszros*
1885 dėl įriszimo (neužmirszk ir titulą ir įtalpą drauge paimti): vieną
eks. paprastai teįriszie, o antrąį raudonai su *Auszros* vardu ant nuga-
ros. Szirdingas labas dienas.

Namiszkiams labas dienas taip pat.

Tavo J. Mikszas

Laiškas publik.: Medžiaga lietuvių spaudos uždraudimo istorijai / Pa-
rengė V. Biržiška // Tauta ir žodis. 1930. Kn. 6. P. 416.— Orig. saugomas:
VUB RS F 1 D 584 L. 4 — Atvirlaiškis adresuotas M. Jankui.

14

Ragainėje, 3 vasario 1885

apt. (12 vasario) 31 sausio

JURGIS MIKSZAS
RAGAINĖ, RAGNIT.

Meilingasis viengentil!

P. Szernus¹ man tamstos gromatą atsiuntė praszydamas, kad tąję atlie-
pocziau, nėra jisai per menkai laiko teturįs.— Visu knįgu versmes kasz-
tas jis taip menkai, kaip ir asz tegalime pridūti. Laikraszcziu dėl tiek
primenu, kad pirmūju lietuviszkūju laikraszcziu buvo (1832 Karaliaucziuje)
„Nusidavimai apie évangelijos praplatinimą tarp žydu ir pagonu“²;
antrasis laiszkas buvęs „*Lietuvninkų prietelius*“³ (1848) Klaipėdoje ku-
nįgo Zippel'io (dabar emerit. vyskupas Drukūse prie Priekulės) iszlei-

¹ Szernus — Martynas Sernius (1849—1908) — visuomenės veikėjas, leidėjas. Nuo 1875 Klaipėdoje dirbo Heinricho Holco spaustuveje, 1879 m. tapo savininko kompanionu. Redagavo ir leido laikraštį „*Lietuviška ceitunga*“. 1883—1886 šelpė „*Aušros*“ leidimą.

² „Nusidavimai apie evangelijos praplatinimą tarp žydu ir pagonu“ — periodis is leidiny, pradėtas leisti 1832 Karaliaučiuje.

³ „Lietuvninku prietelius“ — savaitraštis, ėjęs Klaipėdoje 1849. Leido spaustuvi inkas F. V. Horchas, redagavo kun. R. A. Cipelis (Zippel).

džiamas; trecziasis buvo Kurszaczio „Keleivis“ (Karaliaucziuje 1849)⁴; ketvirtasis „Lietuvininku paslas“⁵ (1864 Szilokarcziamoje)⁶; nū sziu laiszu tik 1. ir 3. bėra gyvu, kiti nabasztininkai.

Sūmi tarpu tikiūsi, kad tamsta tomis žinėmis pasikakdjsi. Daugiaus nežinau pridūti.

Sirdingas labas dienas!

Tamstos draugas
Jurgis Mikszas

Laiškas nepublik., orig. saugomas: Mokslų Akademijos bibliotekos Rankraščių skyriuje (toliau MAB RS) F 12—573. Laiškas adresuotas Stanislovui Didžiuliui (1850—1927) — kultūros ir visuomenės veikėjui, bibliofilui. Jis 1882—1885 bendradarbiavo „Aušroje“

15

Ragainėje, 3. vasar. 1885.

JURGIS MIKSZAS RAGAINĖ, RAGNIT.

Meilingoji viengentė!

Auszros rėdystė man uždavė tamstai atsiliepti, jog rankrasztis su gramatėle į jos rankas atėjo. Rankrasztis taps prie „*Abécélos*“¹ pridurtas. *Auszros* jau 12 numeriu gatavi ir senei iszsiuntinėti. Tamsta turi nū p. AU.² *Auszrą* gauti.

Dar ko tamstos turime praszyti. Kūksztis³ raszė, kad tamsta rankrasztį „Litu — lettische Bew.“⁴ turi. Mes rūsziamėsi apie jos spaudą. To dėl, jei galima, praszome atsiųsti.

Szirdingą pasveiki imą siuncziamo.

Tamstos
J. Mikszas

Laiškas nepublik., orig. saugomas: LNMMB RS F1-146 L. 6.—Laiškas priskirtas prie laiškų, adresuotų J. Sliūpui, bet akivaizdu, kad J. Mikšas kreipiasi į moterį, be to, mini Kuokštį (J. Sliūpą). Laiškas parašytas ant spausdinto laiško blanko.

⁴ Kurszaczio „Keleivis“ — Fridricho Kuršaičio (1806—1884) — kalbininko, visuomenės veikėjo 1849—1880 redaguojamas ir leidžiamas savaitinis laikraštis „*Keleivis iš Karaliaučiaus*“.

⁵ „Lietuvininkų paslas“ — savaitraštis, 1863—1864 ėjęs Silutėje. Leido Vokiečių pažangos partija.

⁶ Szilokarcziamoje — Silutė.

¹ Abecelos — žr. 12 laiške 1 paaiškinimą.

² AU. — nežinomas asmuo.

³ Kūksztis — J. Sliūpo slapyvardis.

⁴ „Litu — lettische Bew.“ — J. Sliūpo rankraštis.

R., 9. kovi io 1885.

Meilingasis brolaus!

Buk toks geras ir pasiusk gerai supakavęs į Auszgirius 150 ekz. *Auszros* 1 num. su tiek pat eks. titulo ir įtalpas laiszko (tūs laiszkus dailei supiaustyk ar įdėk dvilinkai sulenkes į kožną eks. 1 numario. Tada supakavęs 100 eks. (arba jei aną sykį 150 supakavome, tai tiek) drauge siusk

1) Vyturio tėvynainiu giesmės.¹2) Bassan. Ozskabaliu dainu²3) Dagilio lietuviszko szuipinio.³

Tik viską dailei pirma su szniureliu suveržk, jei galima į lenteles supakūk, idant nesusplysztu, arba negalētu numanyti, kas viduj yra. Nelauk to siuntinio isz Aitkunu⁴ sugražinant, bet pradėm pasiusk isz namu. Kelias iki Katk.⁵ yra ant pridėtojo laiszko aprasztytas. Ar tą laiszką Szilumaicziui⁶ pristatysi? Kas Pūdžiuvėliui⁷ paskaitys? Ar patsai Szilumaitis? Pravarde Pūdžiuvėlis žinos.

Dūk greitai žinę, ką per kalbą laikysi ant susirinkimo⁸ noriu į dienos rėdą įtraukti. Vienok dabok, kad toji nei jokios palytikos savyje neturėtu. Noriu dar ženklelius spausti ir iki Seredos iszsiuntinėti, kad szventoje dienoje, 15 po pietu ant 5 žėg. bus susiėjimas musu draugystės.

Vakar buvo Kristupas⁹ su savo broliu ir Ernestas¹⁰. Vaziūjant szali Kr., Lor.¹¹ ir burgmistras vis žnairomis aplink omnibusą sukosi.

Dūk namiszkiams labas dienas.

Tavo tikras draugas
J. M.¹ Vyturio tėvynainiu giesmės — žr. 8 laiške 7 paaiškinimą.² Bassan. Ozskabaliu dainu — žr. 8 laiške 4 paaiškinimą.³ Dagilio lietuviszko szuipinio — žr. 8 laiške 5 paaiškinimą.⁴ Aitkūnu — Eitkūnų miestelis prie Lietuvos — Rytrprūsių sienos; dabar Cernyševskoje (Kaliningrado sr.).⁵ Katk. — asmuo neišaiškintas.⁶ Szilumaicziui — galbūt tai Silomaitis, kuris Auszgiurose turėjo krautuvē (?) ir par-davinėjo „Lietuvišką „Aušros“ kalendorių“⁷ Pūdžiuvėlis — nežinomas asmuo.⁸ Greičiausiai kalbama apie „Birutės“ draugijos susirinkimą. „Birutė“ — Mažosios Lietuvos kultūros, švietimo draugija, veikusi Tilžėje. Jos įsteigimo iniciatoriais buvo J. Zauerveinas, J. Basanavičius ir J. Sliūpas, o vykdytojais — M. Jankus, J. Mikšas, K. Voska ir E. Vėjeris.⁹ Kristupas — tikriausiai minimas Kristupas Voska (1861—1905) — aktyvus Mažosios Lietuvos nacionalinio judėjimo veikėjas, spaudos darbuotojas.¹⁰ Ernestas — greičiausiai Ernestas Vėjeris, J. Mikšo spaustuvēs raidžių rinkėjas. 1886—1890 jis turėjo savo spaustuvē.¹¹ Lor. — nenustatytas asmuo.

Laiškas publik.: Medžiaga lietuvių spaudos uždraudimo istorijai / Parengė V. Biržiška // Tauta ir žodis. 1930. Kn. 6. P. 416.— Orig. saugomas VUB RS F 1 D. 584. L. 5.— Laiškas adresuotas M. Jankui.

17

Meilingasis brole! Man atsiųsk 10 ekz. *Auszros* 1883 m. (su įtampa, titulu), 20 ekz. *Auszros* 1884 m. ir 40 ekz. 1885 m.— Ar jau pasiuntei ten kur prasčiau? Dūk žinę, ar mano kortelę, pan. pasiustąję, gavai. Jonas¹ atrasė ilgą gromatą. Kas pas tave naujienos? Dūk namiszkiam labas dienas!

R. 18.III.1885

Tavo draugas
J. M.

Laiškas publik.: Medžiaga lietuvių spaudos uždraudimo istorijai / Parengė V. Biržiška // Tauta ir žodis. 1930. Kn. 6. P. 416.— Orig. saugomas: VUB RS F1 D 584 L. 5 — Atvirlaiškis adresuotas M. Jankui.

18

Ragainėje, 21. kovinį 1885 m.

Mylimasis brole! Rytoje asz vargu galėsiu pas tavę ateiti, yra nesvietiszkai daug purvo, o mano sapagėlei yra menki. Ar asz per velykas galėsiu pas tavę buti, sunku isz anksto pasakyti. Mano sesū¹ nor, kad asz ant krikštynu jos sunelio atvažiuocziau. Kitą szventą turiu namon važūti, tėvelei reikalauja, kad su jais prie vecz. eicziau. A tu rasi žinai, kur mano kepeluszas pas tavę yra? Norėcziau turėti.

Labas dienas J. M.

Laiškas publik.: Medžiaga lietuvių spaudos uždraudimo istorijai / Parengė V. Biržiška // Tauta ir žodis. 1930. Kn. 6. P. 416.— Orig. saugomas VUB RS F 1 D 584 L. 7.— Atvirlaiškis adresuotas M. Jankui.

¹ Jonas — greičiausiai minimas J. Sliūpas.

¹ Sesuo — J. Mikšo sesuo, atrodo, vyresnė buvo ištekėjusi už pasiturinčio ūkininko Svelniaus. Brolis ir sesuo palaikė nuoširdžius ryšius.

R., 24 kovinį 1885

Meilingasis brolaus!

Tavo gromatą su su rankraszczeis apturėjęs dūdu žinę, kad tie manuskriptai taps *Auszroje* patalpinti Atsiųsk kelis moksliszkus rasztus dėl *Ausros kalendoriaus*, ale veikei. Asz ir tav siuncziu vieną Szerno¹ rankrasztį, kurį į *Uniją*² patalpink; isz *Unijos* sziek tiek pertaisęs į *Auszrą* priimsiu. Tasai rankrasztis yra: „Ką turime, ką turėti galime ir ko mums reikia?“

Tavo suntinį su 47 markeis apturėjome.

Tavęs reikalautūsius rasztus atsiųsime palengva. Rokundas prie szios gromatos pridėtas.

M. Jankus pasistoravos apie agentūros įsitaismą.³

Kibelkai⁴ *Uniją* nusiuncziau ir prasziau, kad tav mainomis siųstu „L. P. Laikrasztį“.⁵ Be abejojimo atsiųs.

Tavo įžanginiu rasztu nekurie buvo per daug asztri; jei koksai numeris su tokiu rasztu valdžiai į nagus pasisuktu, tai ir uždraustu tą laikrasztį musu kraszte. Knigas su tokiu rasztu įtalpa kaip ir „knigas teisybiu“⁶ naikintu.

— Kaip stov su rasztu: „Vargai, ju kiltis, ugis ir vaistas nū ju“⁷? Ar gatavas? Norėtum nors kokį eksemplarą gauti.

Pasilik, brolaus, sziam kartui sveikas ir linksmas. M. J. sveikina.

Tavo brolis

J. M.

Laiškas nepublik., orig. saugomas LNMMB RS F 1—146. L. 8.— Laiškas adresuotas J. Sliūpui.

¹ Sernas — Juozas Adomaitis (1859—1922) — publicistas, mokslinių žinių populiarintojas. Gyvendamas Varšuvoje, nuo 1885 bendradarbiavo „*Aušroje*“.

² Unija — žr. 9 laiške I paaiškinimą.

³ M. Jankus ketino steigti emigracijos agentūrą.

⁴ Kibelkai — Kristupas Kybelka (prieš 1850 — po 1888) — visuomenės veikėjas, spaudos darbuotojas, vertėjas. Turėjo spaustuvej Ragainėje, kur spausdino ir „*Aušrą*“ (1883, Nr. 1—5).

⁵ „L. P. Laikrasztį“ — *Lietuviškas polytiškas laikraštis*, ėjęs 1884—1885. Leido ir redagavo K. Kybelka. 1885 pavadintas „*Žiūronu*“.

⁶ „Knigas teisybiu“ — *Lamenė H. F. R. de. Kningos tejsibiun. Paryžius, 1870. 79 P.*

⁷ „Vargai, ju kiltis, ugis ir vaistas nu ju“ — Vargai, ju kiltis, ūgis ir vaistas nuo ju /Iš ukr.? k. vertė J. Sliūpas. D. I. Zeneva. 1883. 64 P.

Bitėnai per Lumpėnus 24. kovinj 1885
/Lompėnen Ost-Preussen/

AUSZROS REDYSTE

Rokundas del p. Jono Szliupo, New York'yje

	Ordin.	Netto.	mk.	pf.
3 eks. Auszros 1883 á	—	3—	9—	
20 eks. Auszros 1884	—	4—	80—	
25 eks. Auszros 1885	—	4—	100—	
	isz viso		189—	
	25% rabato ¹		47 25	
	viso labo		141 75	
	porto ² už 4 pak. á 1.20		4 80	
	viso labo		146 55	

Be to ėjo drauge žyczkomis

Friedeberg, Bilder aus Ost — Preussen³

Kuntze, Bilder aus dem Pr. Litauen,⁴

Glagau, Litauen und die Litauer,⁵

v. **Gervais**, Notizen über Preussen.⁶

JM.

Sąskaita pridėta prie 1885 kovo 24 d. laiško.

20

Meilingasis brolau! Buk toks geras ir atsiusk visus laikraszczius, kurius Mažutis¹ gauna. Asz noriu su kitais rasztais jus per Pūdžiuvėlj² pasiųsti į vietą.— Dūk namiszkiams szirdingas labas dienas.

Z 29.III.85.

Tavo brolis J. M.

¹ Rabato — žr. 11 laiške 7 paaiškinimą.

² Porto — žr. 11 laiške 8 paaiškinimą.

³ Friedeberg, Bilder aus Ost-Preussen — *Friedeberg M.* Bilder aus Ostpreussen Tilsit, 1885.

⁴ Kuntze, Bilder aus dem Pr. Litauen — *Kuntze A.* Bilder aus dem Preussischen Littauen. Rostock, 1884. 74 S.

⁵ Glagau, Litauen und die Litauer — *Glagau O.* Littauen und littauer. Tilsit, 1869. 219 S.

⁶ Gervais, Notizen über Preussen — *Gervais.* Notizen von Preussen. Königsberg, 1796.

¹ Mažutis — nenustatytas asmuo.

² Pūdžiuvėlis — nežinomas asmuo.

Laiškas publik.: Medžiaga lietuvių spaudos uždraudimo istorijai / Parengė V. Biržiška // Tauta ir žodis. 1930. Kn. 6. P. 416.— Orig. saugomas VUB RS F I D 584 L. 6.— Atvirlaiškinis adresuotas M. Jankui.

21

Ragainėje, 8. gegužio m. 1885

Meilingasis viengentil!

Szitai prisiuncziu senei pageidautasias knjgas „Juszkos svodbinės dainos“¹, kurios patlab isz Varszavos parėjo. Jos kasztūja 4 mk., pustpinjgiu už pinjgu siuntimą į Maskoliją 50 pf., už knjgu parsiantimą isz Varsz. 1 mk., o už pasiuntimą į Prékulę 25 pf., viso labo 5,75 mk., man atsiuntėte 5,45 mk.

Pasilikite sziam kartui sveiki ir linksmi, ir skaitykite nūszirdžei tas dainas.

Jusu tikras
draugas
Lietuvininkas
Jurgis Mikszas

Dūkite per kortelę žinę, ar gavote knjgas. (Pastaba paraštėje).

Laiškas publik.: Kaunas D. „Lietuviškos svotbinės dainos“ lietuvininkuose // Literatūra. AMMD. 1981. T. 23(1). P. 58—62. Orig. saugomas pas prof. D. Kauną.— Laiškas adresuotas Jonui Padagui (1861—1935).

22

Meilingasis draugai! Buk toks geras ant sziochio adreso sziu metu *Auszra* nū pradžios siųsti: „Jūzas Pauksztis¹, Main St. Plymouth Pa.“² Jis mums sziose dienose raszė, jog norjė naują lietuviszką laikrasztį uždėti, nės *Uniją*³ per mėnesj tik vieną kartą vos iszeinanti. Jis manding apie „*Lietuviszkąjį Balsą*“⁴ dar nėra nėko tyręs. Buk toks szirdingas nū P.⁵ ir pini-

¹ „Juszkos svodbinės dainos“ — *Juška A.* Lietuviškos svotbinės dainos, užrašytos par Antaną Juškevičę ir išspausdintos par Joną Juškevičę. Peterburgas, 1883. 898 P.

² Jūzas Pauksztis — galbūt tai Juozas Paukštys (1861—1906) — JAV visuomenės veikėjas, spaustuvininkas ir leidėjas.

³ Ši teksto vieta J. Mikšo pabraukta.

⁴ „Unija“ — žr. 9 laiško 1 paaikškinimą.

⁵ „Lietuviszkąjį Balsą“ — laikraštis, leistas 1885—1889 Niujuje, Senandore. Jo redaktoriumi buvo J. Sliūpas.

⁶ P. — nežinomas asmuo.

gus už *Auszrą* įtraukti.— „*Byrutė*“⁶ baisei su „*Lietuvizškaję rasztu draugyste*“⁷ susirėmė.— Kas žino, kur yra Daukanto veikalų iš Lietuvos nusi-davimų pirmoji knygą? — Jank. M.⁸ tavę sveikiną.

Bit., 24.VII.85.

— Su labomis dienomis tavo Jurg.

Laiškas nepublik., orig. saugomas: LNMMB RS F1-146 L. 3.— Laiškas adresuotas J. Šliūpui.

23

Garbingieji Lietuvei naujame svėte!

Jus vos manyte numanote, kokį džiaugsmą kas syki *Lietuvizškasis Balsas*¹ į musu rankas atėjęs padaro! Dirbkite, procevokite, triuskite Lie-tuvai ant gero; ir mes dirbame, procevojame, triusame. Suvienytomis sy-lomis ir proce be pelno! Tūmi keliu eidami daug atsieksime.

Jus nėkas nė persekinėja, nė užkabinėja, nė užgaudlioja, jus galite be baimės po sunkios procės miegoti; mes tėvynėje nė naktyje negauname poilsio, ir tada turime persekinėjimu bijoti nū baisiu budelberniu. Mas-kolijoje nors jau nedangstosi, kad mus persekinėja, ale Prusūse zokanu apsidengę muczyja. Ir dabar nesenai pakutavojo vienas musu szaunuju rasztininku ir tėvynainiu už tai, kad teisybę pasakė, kad sudžioms, penė-tiems bedieviams, iszmetinėjo ju pasileidimą!² Prusūse jei matai sudžią karcziamoj geriant, o žmones pulkais laukiant jo perkreiptos tiesadarys-tės, jei sudžia tavę „*dummer Litauer*“ pavadina, tai idant tylėk, idant nėkam tai neapskelbk; szeip es prapūlęs, tavę neatleistinai tamsincyzion įstumia apdumoti, ar bėra valė teisybę sakyti. Prokuratorius anoje netei-sybės provoje priesz musu rasztininką sudžias augszt debesiu iszkėlė, ju paleistuvystes, begėdystes szventomis neužgaunamomis padarė. Sudžia, „garbėje įžeistasis“, viską prisipažįsta, kas apie jį nekuriame kalendoriu-je paraszyta, stov nei apskųstasis po sudžiu akiu, ale žydpalaikis proku-ratorius turėdamas gerą snukį teisina kiek įstengdamas ir perkeipia be-smageniu tiesadariu galvas, kad sziejie apkvailę jam pritardami sudžią atkaltina o teisybę sakiusįjį prasudyja...

⁶ „Byrutė“ — žr. 16 laiške 8 paaiški imą.

⁷ „Lietuvizškąjį rasztu draugyste“ — Lietuvių literatūros draugija, veikusi 1879—1923 Tilžėje.

⁸ Jank. M. — M. Jankus.

¹ Lietuvosizškasis Balsas — žr. 22 laiške 4 paaiškinima.

² Kalbama apie M. Jankaus straipsnj „Musu sudžios“, pasirašytą Vabalos slapyvar-džiu (žr.: „Niamuno sargo“ lietuviškos kalendros ant metu 1885... Ragainė, /1884/, P. 54—56). Už jį prūsiskasis teismas autorių nubaudė keturioms savaitėms kalėjimo, kalendoriaus leidėją J. Mikšą — 100 markių.

Sunkios musu dienos; jau kartais pradedi abejoti, ar su geru ką begalėsime isztaisyti, ar su geru beįgysime žmogiszkasias teisybes, kurias kiekviena giminė tur, tik mums atėmę nenor atidūti...

Flectere si nequeo superos, Acheronta movebo³ Tedrebie tada musu prieszininkai! Musu sylos, musu meilė į tėvyne, į prigimtąją kalbą auga su auga, cziaje priespauda. Siulas tempiasi; kad galutinai įsitempęs pertruks, tada jau nebebus laiko prieszininkams gerjtiesi. Ne mes vieni taip spaudžiami vaitojame. Ne vien sziaurėje ir rytūse ir pietūse ir vakarūse po tū baisiūju jungu stena, ir žemės viduryje atsiliepia balsai apie Vokiecziu priespaudas.

Jusų padėjimas, brolei Amerikoje, su visu kitoks, į jus jau vienybę laikydami esate nepergalimi, stiprus; rasi ateis valanda kad ir jus, ten naujojoje Lietuvoje gyvendami, mus galėsite suszelpiti.

*Byrutės*⁴ draugystei įsikurus „*Lietuv. rasztu draugystė*“⁵ pradėjo spardytiesi ir ją purvais apdrabstyti; ale jiems snukis tapė atpraustas, kad nė ampt nebeapasakė. Vėliaus galėsite apie tū ginczus *Auszroje* daugiau pasiskaityti. Tilžėje visokiu budu Vokietpalaikėi knisa, nor *Byrutės* draugyste pargriauti, bando jos sueigas gaiszinti, samdydami pasileidusias valkatas. Tai jiems nei garbės nei naudos neįgabės. Neapykantą sėdami neapykantą ir kersztą tarp dviejų giminiu užsiaugjs.— Vokiecziu laikraszczėi kas žin ar ko pabugę apie musu reikalus, musu kilimą, musu judėjimą tyl, lyg užkeiti. Tur buti kas žin ko prisibijo...

Sunkios dienos Lietuvī inkams besiprocevojuantiems ant gero savo tamsiūju broliu. Persekinėjimai iz visu szaliu! Nėgana, kad valdžia tarsekinėja, matydama, kad žmonės apszvietimū gavę nebedūs savę gyvoliszku budu nužeminti, nebedūs savę kancziuku ir kardu muczyti; ale ir patys brolei kartais nenor musu iszpažinti, musu szirdingu noru, vadina mus suklydėleis. Rods jiems tai negali už piktą prirukūti, nes nežino, neiszmano, ką darą.

Sveikindamas savo brolius naujojoje Lietuvoje meldžiu nepailsti pradėtame tevyniszkame darbe.

Įsrutyje⁶, rugsėjo mėnesyje 1885 m.

Szimkaitis.⁷

Meilingasis brolau! Tavo gromatą raszytą 10.VIII gavome; labai dėkui. Szitai siuncziu tris rasztelius drauge; jei tiks, patalpink *Liet. Balse*.⁸—

³ Flectere si nequeo superos, Acheronta movebo (lot.) — Jei aš negaliu palenkti dangaus dievų, sukelsiu požemio karalystės jėgas (Vergilijus).

⁴ „Byrutės“ — žr. 16 laiške 8 paaiškinimą.

⁵ Lietuv. rasztu draugyste — žr. 22 laiške 7 paaiškinimą.

⁶⁻⁷ J. Mikšas pasirašė Simkaičio slapyvardžiu ir nurodė Įsruties vietovę konspiracijos sumetimais.

⁸ „Liet. Balse“ — žr. 22 laiške 4 paaiškinimą.

Reikalautąję knygutę parupisime. Ant pridūtuju adresu *Liet. Balsą* pasiųsime. Dėkui už pridūtūsius adresus. Apgarsinimai taps į *Auszrą* patalpinti.— Ar vieną kartą negavai nū musu gromatos, kurioje buvo keliatas knygų praszyta? Pasilik sveikas ir linksmas.

Tavo J. M.

Ant Eglės sesers sutūktuviu negalėjome nukeliauti.

Laiškas be prierišo „Meilingasis brolau“ publik.: Szimkaitis. Gromata isz Prusu Lietuvos // *Lietuviszkasis balsas*. 1885. Spal. 8. Nr. 9. P. 34—35.— Tekstas taisytas redaktorius. Orig. saugomas: LNMMB RS F1-146 L. 19. Tai laiškas — kreipimasis į Amerikos lietuvius ir prierišas prie kreipimosi J. Sliūpai.

24

Bit., 2 rugsėjo 1885

Garbingoji viengenti!

Jau ilgai nū tamstu nei jokios žinės negavome, o ir nei nū Vyturio¹ ir jo jaunosios pacziutės. Labai esame žingeidus, kaip tamstoms vedasi, ar gavote musu gromatą ant tamstos vardo Vyturiui raszytą, ar atėjo musu ir d-ro Basanavycziaus lietuviszkieji telegramatai? Vyturio atvirąjį rasztelį su žine isz Kauno apie kratymą pas tamstas gavome. Tik vis nežinome, kaip Vyturui raszyti, kursai nevelyja ant jo vardo nėko siųsti. Labai meldžiame kad butumete tokie geri mums sziokią tokią žinutę apie save suteikti. Taip mums neramu, kad musu ir arcziausieji draugai tylėdami apie savę mums nepakajų ir neramumą daro.— Kūksztis² sveikina tamstą kū szirdingiausei jau kelis sykius. Sakė, praszė kad tamsta jo neužmirsztum.— Norint tamstos dar visas giesmutes, dainutes neatspau dėme, vienok pasidrištame jau isz naujo szvėžiu praszyti. Jos musu skaiytojams taip labai pamėgo.

Musu reikalai Prusūse, o įpaczei Amėrikoje vis smarkiaus pradeda gyvūti ir į prieszakį žengti. Ar tamsta „*Kraj*“³ skaitai? Czia veik rasi apie musu trusus sziokias tokias naujienas atrasi. Vyturio prasziau nekuriu potograpiju; kas žin ar jis musu praszymo užmirszo, ar jam nesiseka parūpinti? Ir nū tamstos to paties geidaujame. Tik nū to neatsisakykite.

¹ Vyturio — M. Davainis-Silvestraitis.

² Kūksztis — J. Sliūpo slapyvardis.

³ „Kraj“ — lenkų savaitraštis, 1882—1909 leistas Peterburge.

Mes už keliato dienu savo spauštuvę, lietuvisškiems rasztams pri-
rengtą, turėsime. Ir „tada suvienytomis sylomis ir proce be pelno!“ eis
mūsų darbas ant tėvyniszkojo lauko. Tada kitaip mūsų prieszininkai į
mūsų pražiurs!

Su labomis dienomis tamstai, p. seserimis ir Vyturiui ir kitiems drau-
gams

Tamstos tarnas
Mikszo Jurgis

Laiškas nepublik., orig. saugomas: LNMMS RS F1—146. L. 4—5.—
Laiško adresatu nurodytas J. Šliūpas, tačiau dėl to kyla abejonių, nes
laiške minimas Kuokštis (J. Šliūpas). Gal taip elgtasi konspiracijos su-
metimais? Be to, J. Šliūpas eilėraščių nerašė. Gal čia J. Andziulaitis-
Kalnėnas?

25

Mylimasis brole! — Tavo siuntinį su laikraszcziemis gavau. Dabar buk
toks geras veikiausei, t. esti, kaip isz P.¹ busi sugrįžęs, *Auszros* rėdyt. vok.
laikr. (ipacz kur mūsų *Byr.*² dalykai apkalbami) į Tilžę atsiųsti; man
reikia dėl patalp. į A.³— Į Ragainę iszsiuncziau dvej. gramatose per 120
ženklų, kokius reikalavai, poste restante⁴ p. p. — Pasilik sveikas ir links-
mas! Dūk Mamatei, Marutei⁵ ir kitiems labas dienas.

T. 4.XI.85.

Tavo brolis Jurgutis.

Laiškas publik.: Medžiaga lietuvių spaudos uždraudimo istorijai / Pa-
rengė V. Biržiška // Tauta ir žodis. 1930. Kn. 6. P. 416.— Orig. saugomas:
VUB RS F 1 D 584 L. 8.— Laiškas adresuotas M. Jankui.

26

Mylimasis brole! Ateik pas Bendiką¹, kur mes jau vieną kartą keti-
nome susieiti, o tai subatoje 7 szio mien. ant puses asztuonių vakarie.
Mes turime nors kartą pasimatyti. Isz Tilžės iszeisime ant septiniu ar
mažumą vėliaus. Labas dienas namiszk.

T. 6.XI.85.

Tavo Jurgutis.

¹ P. — galbūt Priekulė.

² Byr. — „Birutės“ draugija.

³ A. — „Aušra“

⁴ Poste restante — žr. 8 laiške 10 paaiškinimą.

⁵ Marutei — neaiškus asmuo.

¹ Bendikas — nežinomas asmuo.

Laiškas publik.: Medžiaga lietuvių spaudos uždraudimo istorijai / Parengė V. Biržiška // Tauta ir žodis. 1930. Kn. 6. P. 417.— Orig. saugomas: VUB RS F1 D. 584 L. 9. Atvirlaiškis parašytas rusiškėmis raidėmis, adresuotas M. Jankui.

27

Didžiai gerbiamas pone! Gavęs Jūsų XI.21 d. laišką, skubu į jį atsakyti. Šiuo metu žinomi du vadovėliai lietuvių kalbai mokytis: Jakobio „Litauische Chrestomathie zum Schulgebrauch. Leipzig 1880. Teubner“¹, ir Max. Felkelio „Litauische Elementarbuch (arba grammatik). Heidelberg, Wintersche Verlagsbuchhandlung“². Nuoširdžiai dėkingas už draugiškus žodžius ir pasirengęs Jums taip pat patarnauti, su didžia pagarba pasirašau

Tilžė, 23.XI/18/85.

Jurgis Mikšas

Laiškas publik.: Prūsijos veikėjų laišakai Josefiui Zubatui / Parengė A. Piročkinas // Literatūra. 1976. T. 18(1) P. 100—101. Orig. saugomas: Cekijos Mokslų akademijos Centriniam archyve (Ustredni archiv CSAV), kopijas galima rasti Vilniaus universiteto Rankraščių skyriuje F72—830 L. 7.— Sis J. Mikšo laiškas adresuotas žymiam čekų kalbininkui, baltų kalbų specialistui Josefiui Zubatui (Zubatý, 1855—1931). Kadangi laiškas parašytas vokiškai, pateikiame laiško vertimą.

28

Mylimasis draugai! — Adomaitis,¹ Varszavoje, Wolska² J., reikalauja dėl paraszymo apie Lietuvius, gyvenanczius Amėrikoje, statistikos ėmigrantu, jei galima ir Lietuviu farmeriu, kupcziu, remestininuku, fabrikantu. Jei gali, brolau, tai sutek jam sziovias tokias žines, jis yra stropus rantininkas. Raszo ir tavo laikraszczui.— Dūk labas dienas Eglei³ ir kitiems Draugams ir neužmirszk atsiųsti, ko aną sykį prasziiau.

Su labomis dienomis tavo Jurgutis.

Laiškas nepublik., orig. saugomas: LNMMB RS F1—146. L. 2.— Atvirlaiškis adresuotas J. Šliūpui.

¹ Jakobio — *Jakobis K. R.* Litauische Chrestomathie zum Schulgebrauch. Leipzig, 1880. 95 S.

² Max. Felkelio — *Felkelis M. J. A.* Litauisches Elementarbuch von Maxim J. A. Voelkel. Heidelberg. 1879. 111 S.

¹ Adomaitis — žr. 19 laiške 1 paaiški imą.

² Wolska — neaiškus asmuo.

³ Eglei — J. Šliūpo žmona.

Pastaba: pagal Tilžės pašto antspaudą atvirlaiškis išsiųstas 1885.XII.9.

Mylimasis draugai!

Arkuszias¹ knygutės 45 mk., 9 ark. 405 mk.. lūbai² 20 mk.— 425 mk.— kiek įriszimas kasztūs, dar nežinau — taigi vienas egzempl. be įriszimo 0,22 mk.

Su labomis dienomis tavo draugas Jurgis.

Laiškas publik: Medžiaga lietuvių spaudos uždraudimo istorijai / Pa-
rengė V. Biržiška // Tauta ir žodis. 1930. Kn. 6. P. 417.— Orig. saugomas
VUB RS F 1 D. 584 L. 10.— Atvirlaiškis adresuotas M. Jankui.

M I K S Z O

knjgų spaustuvė

Tilžėje.

Rėdytuvė

ir

iszleistuvė

„Niamuno Sargo“

ir

„A U S Z R O S“

Tilžėje 9. vasario 1886.

Mylimieji viengenczei!

Juk beveik pusamžis praszoko, kaip nū vienas kito nei žodžio nebesi-
girdėjome. Meilu butu szį tą nū tavęs, Eglės¹ ir kitu draugu ką girdėti.
Praszau atrasztyti.— Kas pas mus dedasi tėvyniszkuše dalykuše, tai isz
*Niamuno Sargo*² ir *Auszros* ganėtinai galėsitate patirti. Vokieczei žada mu-
mis labai spausti pradėti. Laukiau tavo rankraszczio atsiuncziant „die li-
tu — lettische Bewegung“³, o tik nesulaukiau. Dabar butų geriausia pro-
ga tą knjgelę atspausti, kur visos Vokietijos ir aplinkui ésancziuju žemiu

¹ Arkuszias — spaudos lankas.

² Luobai — viršeliai

Pastaba: pašto antspaudas 1885.XII.16, Tilžė.

¹ Eglė — J. Sliūpo žmona.

² Niamuno Sargo — žr. 8 laiške 8 paaiškinimą.

³ „Die litu — lettische Bewegung“ — J. Sliūpo rankraštis.

akys yra ant Lietuvos nukreiptos. Szioje valandoje tą knygutę atspauzdinę galėtum be galo daug gero dėl savo tėvynės padaryti.

Kaip stov su Daukanto pasakojimu apie veikalus Lietuviu gentės? Kur yra pirmoji nuraszytoji dalis?

Sziuncziu su szia gromata ir rokundą už 150 eks. Abecėlos⁴, kurios 3000 atspauzdinau. Tikiu, kad pagatavonė jums tiks. Su labomis dienomis

jusu draugas

Mikszas

N B. Praszau neatbutinai savo ir Eglės abrozą atsiųsti. Laukiu to isz tikro. Neužmirškita.

Laiškas nepublik., orig. saugomas: LNMMB RS F 1—146 L. 7.— Laiškas adresuotas J. Šliūpui, parašytas ant spausdinto laiško blanko.

31

Tilžėje, 28 [...]

Gūdotinas pone!

Meldžiamas, dūk man žinę, už kiek mano ir *Auszros* rėdytuves knyginyznią nupirkai. Man reikia neatbutinai žinoti. Sakyk, ar perleisi ją man atpirkti.

Asz nei vienos lietuviszkos knjgos nepalaikiau. Dūk žinę po mano senūju adresu. Mano vieną gromatą palikai neatlieptą.— Pasirupink patirti, kur Miežinio žodynas¹ dingo. Asz norėjau pirma atsiimti, ale magistratas nepavelyjo. Žodynas buvo pastalėje didžiojo stalo. Ko dėl atrakinę (raktus turėjo magistrato tarnas) neperžiūrėjote visas pastales? Daugybė rankraszciu nužuvo.

Su pagarbe

tavo

Mikszas

Laiškas nepublik. orig. saugomas: MAB RS F 103—203.— Laiškas adresuotas M. Jankui. Kadangi laiško viršus apipuvęs, todėl data neperskaitoma. Iš turinio matyti, kad laiškas rašytas po J. Mikšo turto varžytinių, įvykusių 1886.VII.19.

⁴ Abecėla — žr. paaiškinimą 12 laiške 1.

¹ Mykolas Miežinis (1826—1888) — kalbininkas. Parengė „Lietuvišką gramatiką“, „Lietuviškai—latviškai—lenkiškai—rusišką“ žodyną (išleistas 1894).

Mylimasis Br.! Jey tau galima yra, atkeliauk Subatoje į Tilžę. Musų Draugui, Sutaistytojui¹ Giesmelės „Tewirb lietuwiszki Balselei“, prastay wakar ėjo. Jis yra ant 6 Nedėliu Allenburgyje². Turėjo, man rodesi, sawo naminius Reikalus nesudawadyjęs iszkeliauti. Wakar turėjo jis sawo Prowoje Termyną. Jis regis ney wieno netur, kurs apie jo Reikalus pasirupintu. Kad ateisi, papasakosiu daugiaus.

T. 19.4.88

Tavo J. M.

Laiškas publik.: Medžiaga lietuvių spaudos uždraudimo istorijai / Parengė V. Biržiška // Tauta ir žodis. 1930. Kn. 6. P. 417.— Orig. saugomas: VUB RS F1 D. 584 L. 11.— Atvirlaiškis atresuotas M. Jankui.

Miels Pone Jankau!

Asz pasidrasinu, Jus pasiklausti, ar tokie geri butumbit, manę ant keturiolikos Dienu ant Iszsitobulinimo lietuwiszkoje Kalboje už Atlyginima ir gerus Zodžius priimti. Dėl Walgiu ir t. t. ne priwalytumbit ypatiszkay pasirupyti, kadangi asz su tūm labaj pakajings busiu, ka Jus patys walgote. Asz meldžiu, raszykite man weikey Atsiliepima ir tūjau, ar man nebutu priwalu, Patalus drauge imti. Szeip asz su Jumis ant Laukū prie Szieno Darbo ir t. t. labay draugey eitsziau ir mislyjiu, kad mudu geray sutinksewa. Daug labū Dienū Jums ir Jusu Mamutei

Siunczia Otto Grabowski¹ ir
Jurgis Mikszas.

Tilžėje, 22 Junýjū 1888.
Kazernos Ulyczyoj 55.

Laiškas nepublik., orig. saugomas: VUB RS F1 D. 584 L. 12.— Atvirlaiškis adresuotas M. Jankui.

¹ Vilius Bruozis (1843—1909) — Mažosios Lietuvos atgimimo veikėjas, aušrininkas. 1885—1887 buvo „Birutės“ draugijos pirmininkas. Persekiotas vokiečių valdžios, kalintas Alenburgo psichiatrinėje ligoninėje.

² Allenburgyje — Alenburgas.

¹ Otto Grabowski — nežinomas asmuo.

Szibosi¹ 10.7.91.

Brolau Lietuwninke!

Parkeliawes isz Kriaukiszkiu Tawo Gromata atradau ir labai pasidžiaugiau, nes Laiszkus kurius nu Br. Breiero² gawau nei wieno nebtekau wisi ira Lietuwiu Rankose, todielei susk diaugiaus berods beraszydams perskaicziau ir dar 30 Laiszku ir kelis Knýgelis turiu tus szendien po pietu misjju iszdalytu todielei paskubink kaip įgaliedami Laiszku prisiusti. Kelons peningu mislyju su 10 M. iszeit ketu kokis tris Dina ant Kielio buti Klaipėdos bei Priekules kraszte mažuma jei dar reiketu asz pats nu sawo Neturto dielei Lietuwas gero Apierawosu, tiktai paskubink potam ir menkiau czieso beturiesu kadangi Piewos szienauti pradiesim.

Su pagarbe

J. Mikszas

Laiškas publik.: Medžiaga lietuvių spaudos uždraudimo istorijai / Parengė V Biržiška // Tauta ir žodis. 1930. Kn. 6. P. 417 — Orig. saugomas VUB RS F 1 D. 584 L. 13. Laiškas adresuotas M. Jankui. Abejotina, ar šio laiško autorius yra buvęs „Aušros“ redaktorius. Jurgis Mikšas. Galbūt jį parašė kitas Jurgis Mikšas, gyvenęs Berciškėse prie Saugų ir nuo „Aušros“ laikų susirašinęs su savo bendrapavardžiu, o gal net ir artimu gimine.

L. [abguva], 29.11.93

Myl. brolau!

Po 1. jan. k. m.¹ atsiųsiu taw gerą dalį. Dabar negaliu nei isz kur gauti., pats dar sergu, turiu skaudžią koją. Asz meto bertainais² tegauonu, o ir tai dar nutraukia. Po 1. jan. k.m. tikrai gausi dalį.— Atsiųski pirmesnius numerius. Tėt.³ Ale meldžiamas Tilžėje žįgunei⁴ padūk... Zinai kodėl...

Su szirdingomis labomis dienomis
tavo
MJ

¹ Szibosi — Zibai, dab. Silutės miesto dalis.

² Br. Breiero — neišaiškintas asmuo.

¹ k. m.— kitų metų.

² bertainais — ketvirtis.

³ Tėt. — Tetutė“ pirmasis lietuvių satyrinis laikraštis, nereguliariai ėjęs 1891—93 Tilžėje ir Bitėnuose.

⁴ žįgunei — registruota siunta.

Daukanto istorija gerai pasisekusi, daili spauda. (Pastaba paraštėje).

Laiškas nepublik., orig. saugomas: VUB RS F1 D. 584. L. 14 — Laiškas adresuotas M. Jankui.

36

L.[abguva], 14.2.94

Myl. bro! — Buk toks geras, gromatoje praszytąj rasztelj man staczei prisiųstj. Asz kasztas atlygjsiu. Meldžiu netrukti.

Su labomis dienomis
tawo
MJ

Laiškas nepublik., orig. saugomas: VUB RS F1. D. 584. L. 15.— Atvirlaiškis adresuotas M. Jankui.

37

L.[abguva], 26.2.94

Dėkui szirdingai už geradėjystę, kurę iszrodei, skundą atgal imdamas. Asz už tai taw atsįgerįsju. Po pirmojo galėsiu taw mažumėlj siųsti. Tikiu tikrai gauti, ko reikalinga. Tame tarpe mane privertė priesz skundą priesztarauti. Tu gausi dėl to dar žinę. Tai tikt taip yra. Taw wiską atlygjsiu.

Pasilik sziam kartui sweikas ir linksmas. Su labomis dienomis tawo
MJ

Laiškas nepublik. orig. saugomas: VUB RS F1 D. 584 L. 16.— Atvirlaiškis adresuotas M. Jankui.

38

L.[abguva], 1.3.94

Miels bro!aul

Tawo gromatėlę gawau. Nežinau, ko dėl tu ant manęs taip baries. Iszsi-teisįsju taw wisu, kūmi kaltas esu. Pikt kad nebutu kartais vos galimu daigtu! Kad tu viens vienintėlis praszytojis butum, bucziau senei iszsi-

lyginęs. Ale tie dezimtimis, ir tai keliomis, rokūjasi. Asz jau ilgą laiką rasi po 800 M.¹ kas metą atmoku. Tai tu mislyji tai niekai yra. Geri prie-telei dar užsiundo: temoka ant sykio, jis gal, jis tiek ir tiek tūkart sau į delwona² yra įsikiszęs.

Siuncziu tav drauge dū ce(?) igono³ raszteliu 30 M. ir 26 M. Man sun-ku nū ju iszgauti. Pats nenoriu skūsti. Imk jūs į rokundą. Susirokūsiva, kiek iszgausi.

Sziose dienose gausi ir dalį (ne 1,20 M., kaip jūkūdamas raszei — tūkart paš manę apsilankant bucziau tau ir 100 M. davęs, ale isz kur?) savo piningu. Asz algą kas bertainj meto tegaunu; taigi turiu Tilžėje priesz 200—250% ir tai dar gerą užstatą dūdamas, kas reikalinga, pasi-skolyti. I. aprilį reik tūs piningus ir proszimczius mokėti. Tai lengvas gyvenimas! Kada galima isz to iszbristi? Ar numanai? Ale tik rasi pa-siseks. Galėtum visą praeitę, dabartę ir ateitę prakeikti... Kiek kartu esu ir dar didesnius proszimczius mokėjęs — 400%.

Su labomis dienomis tavo
MJ.

Laiškas nepublik., orig. saugomas: VUB RS F1 D. 584 L. 17.— Laiš-
kas adresuotas M. Jankui.

39

Labgawoj, 2.5.94

Meilingas brolau!

Szį kartą neįstengiu nieka siųsti. Nepyk. Kad butu galima, ką isz kur parupinti, tai wis bucziau siuntęs. Ant pradžios liepos mėnesio tau di-desnę dalį piningų sugrąžįsiu.

Ateis ir kitokie czėsai. Dabar turiu begalo daug dirbti, esu lyg už-traukiama maszyna.

Szirdingas labas dienas dūdamas tavo prastas brolis
MJ.

Laiškas nepublik., orig. saugomas: VUB RS F 1 D. 584. L. 18 — Laiš-
kas adresuotas M. Jankui.

¹ M. — markė.

² Delwona — kišenė.

³ Zodyje neperskaityta trečia raidė.

L.[abguva], 12.7.94

Meilingas brolau!

Szj kartą man niekaip nepasisekė taw ką siųsti. Meldžiu iki rudens palaukti. Wasaros ferijose¹ tawę atlankysiu ir tada apie wisus reikalus pasikalbėsime. Man be galo sunku isz kur piningu gauti; o nū algos nieko neliekta. Szendien keturius feningius beturiu delwone. Noriu mažumėlį ir gromatos markėms piningu pasiskolyti. Jei nū ko žyczyji², tai mokėk palukanas, kad nežinai kur dingti. Zinau, koks taw sunkus buwis; ale koks jis man dabar yra, to nenumanai... Ale tikiu per skolas persigalėti.

Szirdingas labas dienas dudamas pasitikiu, jog dar palauksi, ir pasilieku prastu broliu

MJ.

Laiškas nepublik., orig. saugomas: VUB RS F1 D. 584. L. 19.— Laiškas adresuotas M. Jankui.

L.[abguva] 23.2.95

Mielasis brolau!

Tavo gromatėlę gavęs pasiskubinu ant tu pėdu atsiliepti. Minėto dalyko dėlei aną, sykį kalbėjova ir sakiau, kad tai tikt butu galima buvus — o ir tai dar abejotina — septyniu dienu tarpe po apsakymo nūsprindžio.

Dabar suvisu negalimas dalykas, tikt vienintelei gali rasi apie porą szimtu markiu kasztu toliaus pasidaryti. Apie kitką, (įpacz apie atgavimą kasztu) nei mislies nebėra.

Už nūsprindį, dūdams nusiraszyti, turi isz virszaus užmokėti.

Labai man Szirdį sugailino patyrus, kad tavo motynėlė pasimirusi! Lengvi jei teesti žemelė! Asz su ja taip sutikdavau...

„Byrutės“¹ dalykūse nei ko kalbėti. Ar pakvietimu įpatiszku visai neiszėjo?

¹ Ferijose — atostogos.

² Zyczyji — skolinti.

¹ „Byrutės“ — žr. 16 laiškė 8 paaiškinimą.

Szirdingas labas dienas dūdamas pacziutei ir tau pasiliektu tavo prastu broliu.

MJ.

Dar kartą primenu: antroj pusėje minėtame dalyke nei jokiū budu neušimoka ką pradėti. Žinau isz daug patyrimu, ką tokie bandymai per kasztas yra padarę. Kas szalin, tai szalin! Neverta nei minėti.

Laiškas nepublik., orig. saugomas: VUB RS F1 D. 584 L. 20 — Laiškas adresuotas M. Jankui.

42

Žibūse, 17. augusta 1895

Mylimas viengenti!

Nū penktojo szio mėnesio po Lietuvą klydinėju per atlaidos laiką. Dar bar wažiūsiu į Rusnę, Priekulę ir į Klaipėdos kampą, o priesz galą szio mėnesio ir tave aplankysiu. Tikiu tavę namėj rasęs. Ką weikia tawo pacziujei? Meldžiu dūk labas dienas wisiems.

Tilžėje su Kalwaicziu¹ kalbėjau. Gūdėsi jisai, kad su spauda „Rutu Lapeliu“² apsigaudinęs, kadangi ji per brangi.

Antrąjį sekanczio mėnesio turiu į Labgawą sugrįžti. Kad susieisima placziaus pasikalbėsime. Galėsiu, jei tau patiks, pora dienu prie tawęs pasilikti.

Szirdingas labas dienas dūdamas pasiliektu tavo prastu broliu

M.

Laiškas nepublik., orig. saugomas VUB RS F1 D. 584 L. 21 — Laiškas adresuotas M. Jankui.

¹ Kalwaicziu — Kalvaitis Vilius (1848—1914) — tautosakos rinkėjas ir leidėjas. Bendradarbiavo su liet. nac. judėjimo dalyviais, buvo aušrininkams artimų pažiūru.

² „Rutu Lapeliu“ — Kalvaitis V. Rutų lapelei. 100 dainelių. Tilžė, 1894. 128 P.